

МУҲАДДИМ

ХЭМ

ЎЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ

илимий-методикалық журнал № 4/2

Некис - 2022

МУГАЛЛИМ ҲАМ УЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИҮ

ISSN 2181-7138

№ 4/2 - 2022 жыл

Илимий-методикалық журнал

Редактор:
А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:

Мақсет АЙЫМБЕТОВ
Нағмет АЙЫМБЕТОВ
Байрамбай ОТЕМУРАТОВ
Кеңесбай АЛЛАМБЕРГЕНОВ
Алишер АЛЛАМУРАТОВ
Дилшодхўжа АЙТБАЕВ
Тўлкин АЛЛАЁРОВ
Умида БАҲАДИРОВА
Фархад БАБАШЕВ
Асқар ДЖУМАШЕВ
Гўлнара ЖУМАШЕВА
Мырзамурат ЖУМАМУРАТОВ
Асқарбай НИЯЗОВ
Сабит НУРЖАНОВ
Уролбой МИРСАНОВ
Бахтиёр РАХИМОВ
Арзы ПАЗЫЛОВ
Барлықбай ПРЕНОВ
Қахқор ТУРСУНОВ
Тажибай УТЕБАЕВ
Саодаг ТОШТЕМИРОВА
Амангелди УТЕПБЕРГЕНОВ
Ризамат ШОДИЕВ
Зафар ЧОРШАНБИЕВ
Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Гулрухсор ЭРГАШЕВА

Шўлкемлестириўшилер:
Қарақалпақстан Республикасы
Халық билимлендириў
Министрлиги, ӨЗПИИИ
Қарақалпақстан филиалы

Ўзбекистан Республикасы
Министрлер Кабинети
жанындағы Жоқарғы
Аттестация Комиссиясы
Президиумының 25.10.2007
жыл (№138) қарары менен
дизимге алынды

Қарақалпақстан Баспа сўз хэм
хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге
алынды №01-044-санлы гуўалық
берилген.

Мәнзил: Нөкис қаласы,
Ерназар Алакөз көшеси №54
Тел.: 224-23-00
e-mail: uzniipnkkf@umail.uz,
mugallim-pednauk@umail.uz
www.mugallim-uzliksiz-bilim.uz

Журналға келген мақалаларға жуўап қайтарылмайды, журналда жәрияланған мақалалардан алынған үзіндилер «Мугаллим ҳәм узликсиз билимлендириў» журналынан алынды, деп көрсетилиўи шәрт. Журналға 5-6 бет көлеминдеги материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN шрифтинде электрон версиясы менен бирге қабыл етиледи. Мақалада келтирилген мағлұматларға автор жуўапкер.

МАЗМУНЫ

ТИЛ ХЭМ ЭДЕБИЯТ

Kalandarova M.A. Ogahiy ijodi ma'naviy yetuklikning mezoni sifatida	4
--	---

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Курбаниязова З.К. Бўлажак ўқитувчиларни педагогик рискларга ижтимоийлаштириш	8
Kushakova G., Boyzakova M. Talaba-yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashda xalq pedagogikasining imkoniyatlari	12
Кубаев А. С. Раҳбарлар коммуникатив фаолиятини такомиллаштириш – педагогик муаммо сифатида	15
Zoirova M., Atamurodova J. Talabalarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish mazmuni	19
Xodjaniyazov S.U., Ibragimova V.A. Yoshlar turizmini rivojlantirishning pedagogik sifatlari	22
Аннаева Н.Р. Гендер идентификацияси ва унинг намоён бўлиш шакллари	27
КурбANOVA A.Y. Кластерли ёндашув асосида таълим муассасаларининг фаолиятини ташкил этиш	31
Sobirova N.Y. PISA – xalqaro baholash tadqiqotining nazariy va amaliy ahamiyati	33
Ro'ziyeva S.H. O'qitish jarayonida modellashtirish metodining tabiiy modellari dan foydalanishning samarador yo'llari	36
Эшбеков С.Ж. Ўқувчи-ёшларни харбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш тизими мазмунини такомиллаштириш муҳим педагогик муаммо сифатида	41
Chinmirzayeva B.U., Raxmatov U.E. Biologiya (botanika) darslarida ilmiy - ommabop materiallardan foydalanish metodikasi	45
Хусанов Ф.О. Бўлажак ўқитувчилар профессионал тайёргарлигини ташхислаш ва мониторинг қилишнинг педагогик имкониятлари	49
Pardayeva M.S., Raxmatov U.E. Biologiya o'quv fanini o'qitishda interfaol ta'lim texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari	53
Холбеков А.М. Талабаларда маънавий-ахлоқий сифатларни ахборот технологиялари воситасида такомиллаштириш мазмуни	58
Қиличов Р. Профессионал таълим тизимида таълим жараёнини такомиллаштиришда таълим платформа аҳамияти	63
Акбарова Н.Н. Тиббиёт таълим муассасаларида машғулотларни симуляцион методлар асосида ташкил этишнинг ташкилий-услубий шартлари	65
Urazova M.B., Xushnayeв O.A. Bo'lajak muhandis-o'qituvchilarning ijodiy loyihalash faoliyati va loyihalash kompetensiyalarini takomillashtirish	69
Шойқулов Б.Б. Профессионал таълимни тубдан ислох қилиш – устувор вазифа	73
Дўсбеков Т. Масофавий таълимнинг замонавий шакллари ташкил этишнинг илмий педагогик асослари	76
Жуманиёзова М.Т. Олий таълим тизимида ижтимоий- гуманитар йўналиш ўқитувчиларининг касбий креативлигини аниқлаш индикаторлари ва методикалари	78
Уматалиева К.Т. Формирование профессиональных и общих компетенций учащихся профессионально образовательных учреждений	89
Daminov O., Yuldashova N. Improving the efficiency of the educational process in a modern higher technical educational institution	94

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУЎХИЙЛИК ТҲИКАРЛАРИ, ТАРИЙХ, ФИЛОСОФИЯ

Ньютонова Х. Мнения восточных и западных ученых о формировании нравственного воспитания личности	100
---	-----

ФИЗИКА, МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА

Ходжиев М.Т., Султонов О.С. Технологик жараёни операцияларга бўлиб ўрганишда ўтказилган тажрибаларни натижаси ва уларни самарадорлиги	106
Султонов О.С. Бўлажак техника йўналиши мутахассисларининг касбий таёргарлигини пахта – тўқимачилик кластерлари асосида инновацион ривожлантиришга оид хорижий тажрибалар	114
Гаффаров Х.Р. Пахтачиликда намгарчиликнинг экологик аҳамияти	119
Мўминова Д.К. Ракамлаштириш таълим муҳитида бўлажак “Технология” ўқитувчиларини тайёрлашда компентентли ва фаолиятли ёндашув	121
Усманов Б.И., Эшимов Р.Р. Разработка и внедрение виртуальных ресурсов для инклюзивного образования	126

БАСЛАЎИШ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТӘРБИЯ

Atabaeva D. Balanin’ sotsiallasiwinda shanaraq, mektep, m a’kan jaylarda n’ tutqan omi	130
Oraqbaeva E. Baslawish klass ana tili sabaqlarında tekst dúziwge úyretiw metodikasın jetilistiriw	133
Tajbenova S.S. Boshlang’ich sinf bolalarini o’qitishda zamonaviy axborot texnologiyalarining ahamiyati	137
Azatbaeva N.A. Zamonaviy ta’lim-tarbiyaningning maqsadi va vazifalari	142
Қурбонов И.Ғ. Мактабгача таълим ташкилотлари директорларнинг касбий компетентлигига қўйиладиган замонавий талаблар	145

ФИЗИКАЛЫҚ ТӘРБИЯ ҲАМ СПОРТ

Эгамбердиев А.К. Усовершенствование содержания профессиональной компетентности будущих учителей физической культуры	149
Abdumadjidova D.R. Psychological factors of athletes’ training in improving the effectiveness of sports achievements	153

В статье анализируются проектно-творческая деятельность и педагогические факторы формирования проектных компетенций будущих инженеров-педагогов, обучающихся в технических ВУЗах.

The article analyzes the design and creative activity and pedagogical factors of the formation of project competencies of future engineers-teachers studying at technical universities.

ПРОФЕССИОНАЛ ТАЪЛИМНИ ТУБДАН ИСЛОҲ ҚИЛИШ – УСТУВОР ВАЗИФА

Шойқулов Б.Б.

Педагогик инновациялар, касб-хунар таълими бошқарув ҳамда педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш институти, т.ф.н.

Таянч сўзлар: профессионал таълим, техникум, олий таълим муассасалари, имтиёзли таълим кредити, коллеж, контракт тўлови.

Ключевые слова: профессиональное образование, техникум, высшие учебные заведения, льготный образовательный кредит, колледж, договорная плата.

Key words: vocational education, technical school, higher education institutions, preferential education loan, college, contract fee.

Президентимиз томонидан эълон қилинган «Профессионал таълим тизимини янада такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармонга кўра Ўзбекистон Республикасида узлуксиз бошланғич, ўрта ва ўрта махсус профессионал таълим тизимини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тасдиқлаш белгилаб берилди. Профессионал таълим тизимини илғор хорижий тажрибалар асосида такомиллаштириш, бошланғич, ўрта ва ўрта махсус профессионал таълим босқичларини жорий қилиш орқали меҳнат бозори учун малакали ва рақобатбардош кадрлар тайёрлаш ҳамда мазкур жараёнга иш берувчиларни кенг жалб қилиш масалари илгари сурилди.

Шунингдек, миллий ва тармоқ ихтисослашув тизими, касб ва мутахассисликлар бўйича профессионал стандартлар ҳамда табақалаштирилган таълим стандарти ва дастурлари жорий этилмоқда. Бу меҳнат бозори билан таълим соҳаси интеграциясини таъминлашга хизмат қилади. Профессионал таълим стандартида ходимнинг малака даражаси аниқ белгилаб берилади ва шу малака даражаси ходимнинг ўсиши ҳамда кейинги ихтисослашув даражаси юксалишига пиллапоя бўлиб хизмат қилади.

Профессионал таълимда биринчи марта ҳар бир мутахассиснинг халқаро меъёрларга мос малака даражасини белгилаб беришга асос бўладиган ҳужжат - Миллий малака тизими қабул қилинди. Мамлакатимизда меҳнат бозорининг самарали механизмларини жорий қилиш, аҳолининг ишчанлик қобилиятини ошириш, камбағал ва ишсиз фуқароларни замонавий касб-хунар ва тадбиркорлик кўникмаларига ўқитиш орқали, уларни доимий даромад келтирадиган фаолиятга жалб қилишга катта эhtiбор қаратилмоқда.

Бу албатта аҳоли, айниқса, ёшларга кўмаклашиш, саноат тармоқларига малакали мутахассислар етказиб бериш, жойларда тадбиркорликни ривожлантиришда ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Чунки, бирон бир касб-хунарни эгаллаш учун, профессионал таълим тизимини тўғри ташкил қилиш керак ва бу амалда ўз натижасини бериши аниқ. Тизим йўқ жойда эса, касб бўлгани билан унинг ҳақиқий эгаси топилмайди.

Бир бирига муштарак ушбу икки омил мукаммал бўлмасдан кўзланган мақсадларга эришиб бўлмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти раислигида 2022 йил 15 июнь куни ўтказилган видеоселектор йиғилишда 330 та касб-хунар мактаби, 173 та коллеж ва 207 та техникумларда тизим самарали ишлатилмаётгани, мавжуд қувватларнинг атиги 40-50 фоиздан фойдаланилаётганлиги, баъзи вазирлик ва идораларга берилган коллежлар 10-20 фоиз қувватда ишлаётганлиги, коллеж ва техникумлардаги касблар иш берувчиларнинг талабига мос эмаслиги таъкидлаб ўтилди.

Профессional таълим тизимининг тўғри йўлга қўйилмаганлиги натижасида ўз ечимини кутаётган бир қатор муаммолар вужудга келди. Хусусан, баъзи вазирликлар ўзларига бириктирилган таълим муасасаларига эътиборнинг йўқлиги оқибатида ўқув биноларидан фойдаланиш коэффициентлари жуда пастлиги аниқланди. Масалан, Энергетика, Сув хўжалиги, Уй-жой коммунал вазирликларига берилган коллежлар 20 фоиз, Қурилиш, Транспорт вазирликлари коллежлари 10 фоиз қувватда ишлаб келмоқда. Шунингдек, 2021-2022 ўқув йилида коллеж ва техникумларнинг 15 мингга яқин ўқувчилари контракт пулини тўлаш имконияти йўқлиги боис, ўқишни давом эттира олмаган.

Бундан ташқари, коллеж ва техникумлардаги касблар иш берувчилар талабига мос эмаслиги, касбий дарслик ва адабиётларнинг етишмаслиги, ёшларни касбга йўналтиришга масъул бўлган психологларнинг иши умуман сезилмаётганлиги қайд этилди.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, Президент томонидан касб-хунар таълимини замон талабларига мослаштириш бўйича янги тизим жорий қилиниши белгилаб берилди.

Унга кўра, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги барча касб-хунар мактаблари ва техникумларни бошқариш ва методик таъминлашга масъуллиги, дуал таълим шакли касб-хунар мактаблари ва техникумларда ҳам жорий этилиши шунингдек, вазирликда алоҳида вазир ўринбосари лавозими жорий этилиб, департамент ташкил қилиниши, профессионал таълим тизимини тубдан ислоҳ қилиш – олий таълим вазири, унинг ўринбосарлари, ректорларнинг энг устувор вазифаси бўлиш кераклиги белгилаб берилди.

Бундан ташқари, вилоят, туман ва шаҳарларда Касб-хунар таълими кенгашлари ташкил этилади. Профессional таълимни ривожлантириш жамғармаси ташкил этилиб, унга 50 млрд сўм йўналтирилди.

Вазирлар Маҳкамаси томонидан 29.03.2021 йилдаги «Профессional таълим тизимида дуал таълимни ташкил этиш чора-тадбирлари ҳақида»ги 163-сон қарорига кўра ёшларнинг касблар ва мутахассисликларни эгаллашга бўлган қизиқишларини кўллаб-қувватлаш учун кенг имкониятлар яратиш мақсадида 2021/2022 ўқув йилидан профессионал таълим тизимида дуал таълим ташкил этилган. Ҳозирда республика бўйича 57 та профессионал таълим муасасасида Германия тажрибаси асосида иш жойида ўқитишнинг дуал таълим шакли жорий этилган.

Эндиликда дуал таълимни жорий этиш учун касб-хунар мактабларининг бўш майдонларида корхоналарнинг ишлаб чиқариш цехларини ташкил этилиши бўш ер майдонларидан унумли фойдаланиш, ўқув ва ишлаб чиқариш амалиётларини сифатли ташкил этишга ҳамда ўқувчиларнинг ушбу корхоналарда ишлаб, ойлик олишларига замин яратади.

Олий таълим муасасалари томонидан техникумларда ўзининг кафедралари филиаллари ва ўқув-лабораторияларини ташкил этилиши, илмий даражаси бор тех-

никум ўқитувчиларининг иш ҳақи олий таълим муассасалари ўқитувчиларни кенг тэнглаштирилиши ва олий таълим муассасаларига имтиҳонсиз кириш механизми бекор қилиниши -бу албатта техникумларда таълим жараёнининг янада самарали ташкил этилишига ҳамда меҳнат бозорига сифатли мутахассисларни тайёрлашга олиб келади.

Бундан ташқари, профессионал таълим тизимидаги педагог ва усталар ойлги ўрта мактаб ўқитувчиларига тэнглаштирилиши, ўқитувчилар малака тоифаси учун тўланадиган устама ўртасидаги фарқнинг 2 баробаргача оширилиши, эришган натижасига қараб, фидойи ва ташаббускор педагог кадрларнинг ойлгига 50 фоизгача устама тўлашнинг жорий этилиши бу профессионал таълим тизимида фаолият кўрсатаётган ҳар бир раҳбар ва педагог кадрларни рағбатлантиради ва шу билан бирга бу жуда катта масъулиятни юклайди.

Профессионал таълим тез ва самарали фойда берадиган соҳа бўлиб, ўқувчи ишлаб кунлик харажатини ўзи топа бошлайди. Шунинг учун энди техникумларнинг нуфузи ошади. Самара бермаган, қамровни эпполмаган касб-хунар таълим муассасаларининг сони 70 тага қисқаради.

Янги ўқув йилидан профессионал таълим муассасаларига қабул олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги зиммасига юклатилди. Техникумларда тахсил олаётган ўқувчиларнинг мақсади олийгоҳларга осон йўл билан ўқишга кириш эмас, балки улар ҳақиқий мутахассис бўлиб чиқиш бўлиши керак.

Техникумлардаги ўзгартиришлардан яна бири бу олий таълим муассасалариталабалари учун жорий этилган имтиёзли таълим кредити янги ўқув йилидан техникум ва коллеж ўқувчилари учун ҳам жорий этилиши кутилмоқда. Бугунги кунда контракт тўлов асосида ўқишга кирган ўқувчиларнинг 30-40 фоизи контракт пулларини тўлай олмаганликлари учун ўқувчилар сафидан чиқарилмоқда.

Шунингдек, коллеж ва техникумларда ўқиш учун давлат грантлари ва эҳтиёжманд оила аъзолари учун субсидиялар кўпайтирилади. Олий таълим вазирлигига икки ой муддатда 207 та техникум фаолиятини ўрганиб чиқилди. Уларнинг 25 таси номонарказлар ташкил этиш учун Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигига ўтказилади, қолган 45 таси негизда касб-хунар мактаблари ташкил этилади.

Оқорида келтирилган ислохотлар ва берилган топшириқлар ижросини таъминлаш мақсадида Олий ва ўрта махсус таълим вазири, унинг ўринбосарлари, бошқарма ва бўлим бошлиқларидан иборат ишчи гуруҳлар ўз фаолиятини бошлади. Профессионал таълим тизимини тубдан ислох қилиш, тизимда жиддий ва катта қўламдаги таркибий ўзгаришларни амалга ошириш, меҳнат бозорининг талабларига мос юкори малакали кадрлар тайёрлаш Янги Ўзбекистон таълим тизимдаги муаммоларни бартаф этишнинг долзарб масалаларидан ҳисобланади.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони. Профессионал таълим тизимини янада такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида 2019 йил 6 сентябрь. ПФ-5812-сон
2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори. Профессионал таълим тизимида дуал таълимни ташкил этиш чора-тадбирлари ҳақида. томонидан 29.03.2021 й. 163-сон.
3. Джураев Р.Х. Организационно-педагогические основы интенсификации системы профессиональной подготовки в учебных заведениях профессионального образования: Автореф. Дисс. Док. Пед. Наук. – СПб: 1995 – 43 с.

РЕЗЮМЕ

Мақолада профессионал таълим тизимида юз бераётган ўзгаришлар, уни тубдан ислох қилиш, вазирликларга бириктирилган таълим муассасаларига эътибор қаратиш, шунингдек, Республикамизда профессионал таълим соҳасида амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотлар тизими тўғрисида сўз юритилади.

В статье рассматриваются изменения, происходящие в системе профессионального образования, ее коренное реформирование, внимание к образовательным учреждениям, подчиненным министерствам, а также широкомасштабная система реформ в сфере профессионального образования в стране.

The article discusses the changes taking place in the system of vocational education, its radical reform, attention to the educational institutions attached to the ministries, as well as the large-scale system of reforms in the field of vocational education in the country.

МАСОФАВИЙ ТАЪЛИМНИНГ ЗАМОНАВИЙ ШАКЛЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ИЛМИЙ ПЕДАГОГИК АСОСЛАРИ

Дўсбеков Т.

Термиз давлат университети мустақил тадқиқотчиси

Таянч сўзлар: масофавий таълим, дастурий восита, дистанцион таълим, ахборот технологиялар, интерфаол, терминология, малака, акмеологик ёндашув.

Ключевые слова: дистанционное обучение, программный инструмент, дистанционное обучение, информационные технологии, интерактив, терминология, компетентность, акмеологический подход.

Key words: distance learning, software tool, distance learning, information technology, interactive, terminology, competence, acmeological approach.

Жаҳоннинг энг илғор университетлари ва инновацион таълим марказларида замонавий ахборот коммуникация технологиялари (e-learning platforms: Moodle, Pias, Dokeos ва ҳ.к.) ва дастурлари воситасида ташкил этиладиган масофавий ўқув курслари ўқувчиларнинг мустақил билиш фаолияти самарадорлигини ошириш ва меҳнат бозори талаблари даражасидаги рақобатбардош кадрларни касб-хунарга тайёрлаш жараёнида масофавий таълимнинг замонавий шакллари кенг қўллаш долзарб аҳамият касб этмоқда.

Масофавий таълим, яъни масофадан туриб ўқитиш ҳам машинали ўқитишнинг бир тури ҳисобланади. Техника тараққиёти шундай имкониятларга олиб келдики, унда нафақат мустақил таълим олишда, балки машғулотнинг ўзини ҳам ўқитувчисиз олиб бориш мумкин. Албатта, ўқитувчи йўқлиги шартли равишда олинаяпти, чунки ўқитувчи гарчи аудиторияда бўлмасда, у маълум бир масофадан туриб таълимни олиб бориши мумкин. Яъни, у масофадан туриб ўқитади, бошқача айтганда, дистанцион таълим олиб боради. Тажрибалар, ҳатто аудиовоситалар ёрдамида ҳам дистанцион таълим олиб бориш мумкинлигини кўрсатади. Лекин телевидение ва видео воситалар дистанцион таълимда кўпроқ қўлланила бошланди.

Ўқувчиларнинг мустақил ишлари ҳажми ортишини кўзда тутадиган масофавий ўқитишда ўқитувчилар томонидан ўқув жараёни доимий қўллаб-қувватлаб туришни ташкил этиш зарурати ортади. Бундай қўллаб-қувватлаш тизимида муҳим ўринни маслаҳатлар бериш эгаллаб, улар ҳозирда дидактик мақсадлар нуктаи-назаридан мураккаблашиб бормоқдадир: улар ўқув жараёни ташкил этишнинг мустақил шакли бўлиб сақланиб қолмоқда, шу билан бирга ўқув фаолиятининг бошқа шакллари (маъруза, амалиёт, семинарлар, лаборатория практикулари ва шу кабилар) таркибига киритилган бўлиб чиқмоқда. Бир қарашда ўқувчиларнинг ўқитувчи билан шахсий алоқаси масофавий ўқитиш давомида чеклангандек кўринади, лекин ахборот технологияларининг реал қўлланилиши маслаҳатларни бериш-олиш учун имкониятларни жуда кенгайтириб юборади. Оператив қайтар алоқа курсни ўрганиш жараёнида